

Utdannings- og forskningsminister Tora Aasland
Postboks 8119 Dep.
Akersgata 44
0032 Oslo

Deres ref:

Vår ref: JH

Dato: 27.01.2009

HØRING – utvalget for fag- og yrkesopplæringen/Karlsen-utvalget

Norsk Industri takker for muligheten til å gi våre innspill til forslagene fremmet av Karlsen-utvalget. Vi er svært fornøyd med at det er gjort en grundig gjennomgang av fag- og yrkesopplæringen. Både fordi Karlsen-utvalget har kommet med en rekke gode forslag; og fordi det er gjort et grundig arbeid som gir en god virkelighetsbeskrivelse og hever denne delen av vårt utdanningssystem på den politiske dagsorden.

Vi vil ikke gi tilbakemelding på alle punktene Kunnskapsdepartementet har bedt om i sitt høringsbrev. Vi ønsker i stedet å uttale oss om hvilke av Karlsen-utvalgets mange gode forslag vi mener Kunnskapsdepartementet bør prioritere høyest. Punktene nummerering viser til departementets høringsbrev.

1) Bedre gjennomføringen i videregående opplæring jf. utredningens avsnitt 6.3

Norsk Industri er svært bekymret for frafallet i videregående skole og spesielt i fag- og yrkesopplæringen. Vi støtter Karlsen-utvalgets mange forslag til å motvirke dette. Spesielt er vi opptatt av yrkesretting av fellesfagene. En mye sitert årsak til frafall på denne studieretningen er "teoritretthet". Vi mener likevel at det er en lite farbar vei å redusere teorinivået i utdanningen, da industrien i Norge blir stadig mer høyteknologisk og krevende med hensyn til kompetanse.

Teorien må derfor gjøres mer tilgjengelig og relevant for elevene. Vi mener det vil være mer motiverende for elevene å lese engelske manualer som er relevante for deres yrkesutdanning, enn å lese Shakespeare i engelskundervisningen. Læreplanene må gjennomgås slik at yrkesretting blir mulig.

Norsk Industri er veldig opptatt av å få til en økning i lærlingtilskuddet. Finanskrisen har gjort dette behovet mer umiddelbart, og regjeringens midlertidige økning gjennom krisepakken er derfor svært velkommen. Men det er viktig for oss å understreke at det allerede før finanskrisen var et behov for en permanent økning av tilskuddet, grunnet mange års manglende justering.

Vi vil også påpeke viktigheten av utstyr i fag- og yrkesopplæringen. Det er et utbredt problem at elevene møter utstyr i skolen som ikke har vært i bruk i industrien på mange tiår. Det er lite motiverende for elevene og lite relevant for

bedriftene. Elevene bør få opplæring på utstyr som i alle fall er tilnærmet likt det de møter i industrien. Norsk Industri støtter Karlsen-utvalgets forslag om å pålegge fylkeskommunene å lage en oversikt over utstyrssituasjonen i sitt fylke. Dette må følges opp med en plan for utbedring av eventuelle mangler.

Med dagens økonomiske situasjon må vi også ha et fokus på de som har falt ut av utdanningssystemet. Muligheten for disse til å få seg et arbeid er i dag svært mye vanskeligere enn det var for bare et halvt år siden. Voksenopplæring for arbeidsledige (også unge arbeidsledige) og mulighet, både med hensyn til regler og finansiering, for at ufaglærte i bedriftene får løftet seg til fagbrev i perioder med produksjonsstans eller permittering.

3) Tiltak for å bedre overganger fra fag- og yrkesopplæringen til fagskoleutdanning og høyere utdanning jf. utredningens avsnitt 6.4

Norsk Industri er en sterk tilhenger av Y-veien og er svært opptatt av at dette tilbudet skal opprettholdes. Vi gir også en betinget støtte til å utvide ordningen til andre fagområder, så lenge dette ikke gjøres ukritisk. At Y-veien er en suksess må ikke tas til inntekt for at dette er lett å overføre til andre fag. Y-veien har blitt en suksess fordi opplegget har vært veldig tilrettelagt og studentene har fått presis og god oppfølging med hensyn til deres behov. Disse og andre nødvendige suksesskriterier og erfaringer må tas med i arbeidet med å utvide ordningen.

Vi støtter forslaget om å utvide retten til videregående skole til fire år, slik at elever som har fått fagbrev har muligheten til å ta allmennfaglig påbygging om de skulle ønske det. Norsk Industri mener dette er den beste måten å sikre tilgang til høyere utdanning for alle. Vi tror også dette vil redusere frafallet i videregående skole. Mange elever i fag- yrkesopplæringen blir tvunget til å ta et valg etter to år, mellom å fortsette mot fagbrev og miste retten til høyere utdanning eller å hoppe av yrkesutdanningen og ta påbygging. Vi tror mange av de som velger det siste gjør det fordi de er redd for å miste muligheten, ikke fordi det nødvendigvis er det de har mest lyst til. Frafallet blant de som hopper av yrkesutdanningen for å ta påbygging er på 50 %. Vi tror mange av disse heller ville tatt et fagbrev om de visste at de ikke mistet muligheten til å ta høyere utdanning i fremtiden.

Norsk Industri ønsker også at Kunnskapsdepartementet, sammen med partene, skal finne løsninger for å gjøre TAF-veien til en fast ordning og formell del av utdanningssystemet. Vi mener at flere differensierte veier gjennom utdanningssystemet er bra både for den enkelte og for arbeidslivet. TAF-veien vil være et viktig og positivt alternativ i utdanningssystemet, som både gir fagbrev gjennom grundig opplæring i bedrift og spesiell studiekompetanse.

5) Tiltak for å bedre kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen jf. utredningens avsnitt 6.6

Norsk Industri støtter opprettelsen av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem. Det er viktig for våre bedrifter å kunne stole på at et fagbrev fra Mandal gir samme kompetanse som et fagbrev fra Kirkenes. Nasjonale ordninger og en nasjonal strategi for kvalitetsutvikling er nødvendig for å få til dette.

6) Tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere jf. utredningens avsnitt 6.7

Norsk Industri er bekymret for den høye gjennomsnittsalderen blant lærerne i fag- og yrkesopplæringen, og manglende rekruttering. Etterutdanning av lærere og instruktører er derfor ekstra viktig. Vi støtter derfor opprettelsen av bachelor- og masterstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram. Det må imidlertid gis et tydelig signal til fylkeskommunene at de mest kvalifiserte lærerne skal ansettes, slik at ikke lærere med mastergrad blir oversett som "for dyre".

De nye gradene må også være en viktig del av en klar strategi for videreutdanning av lærere i fag- og yrkesopplæringen. Vi mener at videreutdanning ikke bare bør være et *tilbud* til lærerne, men en viktig og forpliktende del av deres stillingsbeskrivelse. Faglig oppdatering gjennom etterutdanning eller hospitering i bedrift bør skje med jevne mellomrom, uten at ordningen trenger å være for rigid eller byråkratisk.

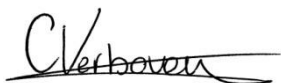
Kunnskapsdepartementet bør utarbeide en egen strategi for rekruttering av lærere til fag- og yrkesutdanningen. Denne bør utarbeides i samarbeid med partene i arbeidslivet og inneholde flere insentiver.

7) Mer forskning og dokumentasjon på fag- og yrkesopplæringen jf. utredningens avsnitt 6.8

Norsk Industri støtter Karlsen-utvalget i deres vurdering av mangelen på statistikk og forskningsbasert kunnskap om fag- og yrkesutdanningen. Særlig med tanke på de store utfordringene vi har med frafall, er det behov for mer forskning på utdanningen. Forskning gir bredere og mer kvalitativ kunnskap om forholdene og utfordringer i utdanningen, enn flyktige evalueringer og spørreundersøkelser. I likhet med de aller fleste deler av samfunnet har vi også i denne sektoren behov for forskningsbasert kunnskap å støtte oss på, når vi skal ta politiske og faglige avgjørelser.

Vi viser også til høringsuttalelsen fra Næringslivets hovedorganisasjon (NHO).

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Carla A. M. Botten-Verboven